

Teser på T-skjortan!

#teser

#rättvisa

#påverka

#konsumera

#etiska val

#övertygelse

#cool

#världsförbättrare

#samhällelig reklam

#motreklam

1. Grundidé

Eleverna funderar på makt, samhällsliga frågor och saker som behöver förändras. De formulerar teser och planerar ensamma eller tillsammans en tes-skjorta.

Tesen eller påståendet på t-skjortan kan vara i skrift- eller bildform eller en kombination av både skrift och bild. Olika arbetsmetoder kan knytas till arbetet med tes-skjortan:

- handlingar och performance-föreställningar
- textiltekniker
- hantverk
- olika ljudvärldar
- arbetsverkstäder

2. Målgrupp och läroplanen

Elever i grundläggande utbildningen, i huvudsak åk 7-9

Temat hör ihop med etik, religion, samhällslära, bildkonst, textilslöjd och därmed till helhetsskapande undervisning som nu lyfts fram i läroplanens grunder. I Lp står det att undervisningen ska:

”ge utrymme för intellektuell nyfikenhet, upplevelser och kreativitet samt skapa många olika slag av kommunikations- och språksituationer

- göra det möjligt att tillämpa kunskaper och färdigheter i praktiken och ge övning i att handla i enlighet med en hållbar livsstil
- sporra eleverna att handla på ett sätt som gynnar skolgemenskapens och samhällets bästa...”

Reformationen 500 år

3. Arbetsprocessen, samhällelig påverkan, länkar och analysfrågor

3.1. Bakgrundsarbete

Ta reda på hur en t-skjorta tillverkas. Här kommer du in på global produktion och handel samt arbetsetik. Beskriv och illustrera t-skjortans livsbåge från bomullsodling, framställning av tyget och t-skjortan, transporten, handeln, användningen till avfall eller återanvändning.

3.2. Samhälleliga frågor och teman

Vilka frågor är viktiga i livet och i samhället? Vad är på tok? Vad behöver förändras? Vilka av dessa områden vill du påverka? Vad vill du säga om dem? Hur är det budskap och de bilder som påverkar?

- samhörighet, annorlundaskap, att bry sig om andra
- förtryck, orättvisor, jämlikhet
- barns och ungas rättigheter
- minoriteters rättigheter
- arbete, rikedom och fattigdom
- tanke- och religionsfrihet
- att vårda naturen och livsmöjligheter, hållbar livsstil

3.3. Planering av tes-skjortan

Formulera ett bra och kärnfullt budskap som påverkar. Planera hur du trycker det på t-skjortan.

3.4. Utställning och eventuella tävlingar

I skolan eller i något allmänt utrymme kan man göra en utställning av tes-skjortorna. Skolan eller församlingen kan ordna en tävling där vinnarförslaget trycks upp på ett lämpligt antal rejäl handel t-skjortor. Tävligen kan ordnas i samarbete med något mediaförlag eller medborgarrörelse.

4. Nyttiga länkar

Changemakers <https://www.changemaker.fi/sv/>

Tottelemattomuuskoulu (Jani Leinonen &co) Deras undervisningsvideon är på finska men är textade till engelska. Där finns bl.a. en intressant lektion om ”Ihmiskuva ja pyhyden persusteet” av Marjaana Toiviainen <http://www.kiasma.fi/nayttelyt-ja-ohjelmisto/jani-leinonen/koulu-tv/>

Världsskolan <http://www.maailmankoulu.fi/node/228>

Amnestys bildbank <https://www.flickr.com/photos/amnestyfinland/sets/>

Tips på hur du kan designa en egen t-skjorta <https://www.spreadshirt.se/designa-egen-t-shirt-C59>

Här följer en text som stöd till uppgiften (fritt översatt "T-paita on maailman vaate", Vesa Soikkeli)

T-skjortan är global

T-skjortan är känd över hela världen. Den finns med olika tryck, i olika färger och i olika prisklasser, allt från billigkedjornas skjortor till dyra märkesplagg. T-skjortan är global också i den bemärkelsen att den under tillverkningsprocessen har befunnit sig i olika delar av världen. Råvaran från bomullsfälten har blivit tyg som kan ha vävts, färgats, skurits, designats och tryckts i olika länder, t.o.m. i olika världsdelar. I den globala produktionen gör man kläder där som de är billigast att producera. Det här gäller även de dyra märkeskläderna.

Priset på en t-skjorta i butiken berättar att någon i produktionskedjan har fått mycket litet betalt för sitt arbete. Av en t-skjorta (gjord i Bangladesh i Sydostasien) som kostar åtta euro i Finland går ca sex euro till butiken och leverantörerna. Av de två euro som blir kvar går det mesta till lokala fabriksägare som ansvarar för t-skjortans framställning. På produktionskedjans botten vid det löpnade bandet jobbar kvinnor och barn 12-16 timmar per dag utan rätt till sjukledigheter eller semester. De förtjänar mellan 50-70 euro i månaden.

I Bangladesh har det under 2010 talet varit möjligt att mycket billigt framställa textilprodukter. Fabrikernas ägare har just inte alls brytt sig om arbetstider och minimilöner eller om byggnadernas säkerhet. Årligen har hundratals arbetstagare dött i fabriksbränder eller av att fabriksbyggnaderna har rasat samman. Man har också förbjudit arbetstagarna att organisera sig i fackförbund. En enskild arbetstagare har inte möjlighet att förhandla fram en lön som följer arbetsavtal och som garanterar trygga arbetsutrymmen. Det här betyder att den som vägrar arbeta under slavliknande förhållanden går arbetslös och på det sättet förlorar den lilla inkomst man kunde få.